

Kirsti Strøm Bull, Sira kirke 19. desember 2013

Kjære Fred Kavlis familie

Kjære alle sammen

Det er med den dypeste respekt og takknemlighet jeg på vegne av Det norske Videnskaps-Akademi står her ved Fred Kavlis bære.

Han ga vitenskapen en fantastisk gave gjennom sin stiftelse Kavli Foundation. Han var ingeniøren og gründeren som til fulle forsto viktigheten av langsiktig grunnforskning. Dette viste han ved etablering og støtte til forskningsinstitutter, Kavli Institutter, i tre verdensdeler og gjennom etableringen av Kavliprisene som første gang ble delt ut i Oslo i 2008.

Det Norske Videnskaps-Akademi har gjennom Kavliprisene hatt et nært samarbeid med Fred Kavli og vi vil varmt takke ham for dette samarbeidet.

Det var her i Eresfjord grunnlaget for hans interesse for den nysgjerrighetsdrevne grunnforskning ble lagt. Han har beskrevet opplevelsene han hadde når han gikk på ski over hvite vidder og nordlyset danset over fjelltoppene. «Jeg grublet over universet, planetene, naturen og mennesket. Jeg grubler ennå.»

Om sin ungdomstid har han uttalt: «Aller helst ville vi vel ligge på ryggen og stirre opp i himmelen, mens vi snakket om livet, religion og naturen.»

Hans egen filosofering ble kombinert med et meget aktivt entreprenørskap og ledet frem til hans livslange livssyn: Troen på menneskets evne til å forbedre seg selv og sine leveforhold.

Og her mente han at grunnforskning var en avgjørende forutsetning. Støtte til slik forskning ble formålet for stiftelsen han etablerte i 2000, Kavli Foundation.

Han ville støtte toppforskere uten å stille krav til raske svar. Forskning for å løse konkrete tekniske utfordringer, ville det alltid være penger til, mente han.

Grunnforskningen, den som gir oss kunnskap vi ennå ikke vet å bruke, var det han ville støtte. Han tenkte i et 100 års perspektiv, ja lengre enn det, og viste til at dagens datateknologi bygger på forskning gjort at folk som ikke ante hvilken betydning deres oppdagelser skulle få.

Gjennom de tre Kavliprisene ønsket han å vekke allmenn interesse– særlig blant unge mennesker – for forskning innen feltene astrofysikk, nanovitenskap og nevrovitenskap. Han ville at Kavliprisene skulle gå til forskere som ennå hadde mange forskerår foran seg. Dette i motsetning til Nobelprisen som etter hans mening kom for sent i en forskerkarriere.

Gjennom Kavliprisene og Kavliinstituttene var det altså astrofysikk, nanovitenskap og nevrovitenskap han ville løfte frem. Med Fred Kavlis ord dekker forskningen på disse tre områdene det største, det minste og det mest komplekse.

Nanovitenskapen handler om naturens byggesteiner

Astrofysikken inneholder de store og grunnleggende spørsmål

Nevrovitenskapen – var ifølge Fred Kavli noe av det mest kompliserte vi vet om, som også rommet grunnleggende spørsmål. Det er ekstremt vanskelig for hjernen å forstå seg selv, uttalte han.

Fred Kavli mente kunnskap på disse tre feltene ville gagne oss på måter vi i dag ikke kan forestille oss. Og temaene er så dype og kompliserte at vi aldri vil slippe opp for spørsmål.

La meg avslutte min takk til Fred Kavli med noen ord fra en sambygding, Bjørnstjerne Bjørnson. Ordene er hentet fra et dikt han skrev nettopp ut fra en erkjennelse naturvitenskapen hadde gitt ham. De er fra hans Salme II som åpner slik «Ære det evige forår i livet, som allting har skapt.» I 2. vers heter det:

«Intet så smått at ei finnes et mindre,
ingen kan se.
Intet så stort at ei finnes et større
bortenfor det.
Krypet i jord –
berge jo bygge det kan.
Støvet som fór,
eller det skyllende sand,
riker har grunnlagt en gang.»

Vi minnes Fred Kavli i takknemlighet.